

Rättslig kommentar

angående

uigurers och andra muslimska minoriteters situation i Kina

Denna rättsliga kommentar är föranledd av den senaste tidens rapportering gällande uigurers och andra muslimska minoriteters situation i Kina.

Bakgrund¹

Tillgänglig information indikerar att det i provinsen Xinjiang i Kina föreligger en mycket allvarlig situation med omfattande människorättsövergrepp som även drabbar andra minoriteter än uigurer. Förhållandena har under en lång tid präglats av bland annat långtgående diskriminering, statlig repression och frekventa tillslag mot misstänkta uiguriska separatister där statlig våldsanvändning i form av exempelvis tortyr har förekommit. Den kinesiska staten har en strävan att kontrollera och assimilera minoriteterna i Xinjiang. Detta sker bland annat genom att man uppmuntrar inflyttning av han-kineser, försvårar uigurers tillträde till arbetsmarknaden och successivt minskar möjligheterna till utövande av religion och kultur. Kampanjen mot islam har lett till en radikaliserings och en våldsspiral.

Enligt Human Rights Watch (HRW) har begränsningarna i religionsfrihet kommit att bli så omfattande i Xinjiang att praktiserandet av islam i praktiken har förbjudits, även om takten och graden i implementeringen av alla restriktioner varierar lokalt inom provinsen.

---

¹ Redogörelsen baseras huvudsakligen på Lifosrapport *Kina – situationen för uigurer och andra muslimska grupper*, v. 1.0, 2018-09-30, Lifos 42237, och där angivna källor.

Enligt en företrädare för World Uyghur Congress (WUC) har alla religiösa aktiviteter för uigurer, kazaker och kirgiser i praktiken förbjudits.

Det föreligger vidare uppgifter från flera källor om att ett stort antal uigurer och andra minoriteter hålls frihetsberövande/internerade i så kallade politiska omskolningsläger. Inledningen av massinterneringen anges till slutet av mars eller början av april 2017. Interneringen i omskolningslägren sker godtyckligt, utan laglig grund, utan att några egentliga brottsanklagelser riktas mot de frihetsberövade, utan att saken prövas i domstol och utan att frihetsberövandet tidsbestäms. Uppgifter framkommer att upp till en miljon människor hålls internerade.

Kriterierna för internering framstår som godtyckliga och även de mest oförargliga beteenden eller uttryck kan väcka myndigheternas intresse och föranleda drastiska åtgärder. Som exempel nämner källorna²

- Egna eller anhörigas utlandsvistelser särskilt i muslimska länder, kontakter i utlandet, andra kopplingar till andra länder, dubbelt medborgarskap, asylansökan
- Att ha påkommit med att be, besöka moské, inneha religiös litteratur, att ha praktiserat islam, att ha artikerat religiösa uttryck såsom dagliga sätt att hälsa
- Att ha mjukvara i sin mobiltelefon som tillverkats av utländska företag
- Att uttrycka kritik mot myndighetspolicy
- Att inte prata kinesiska (tillräckligt bra)
- Att vara av en viss ålder och kön (yngre män)
- Tidigare kriminell belastning eller misstänkt förflutet

Det förekommer också uppgifter om att internering skett urskillningslöst i vissa delar av Xinjiang för att uppfylla kvoter.

Uppgifter talar för att antalet internerade uigurer i de södra delarna av Xinjiang - där de största koncentrationerna av uigurer finns - är långt mycket större än i de norra delarna. Det går dock inte att identifiera några avgörande skillnader mellan uigurers och andra muslimska gruppers situation.

I lägren tillämpas militär disciplin och de frihetsberövade utsätts för politisk indoktrinering. Övervakningen är massiv. Utförliga vittnesmål om bristfälliga förhållanden och trängsel samt tortyr och andra allvarliga former av fysiska och psykiska bestraffningar finns.

Det finns även risk att utsättas för andra typer av ingripanden än att placeras i omskolningsläger, t. ex. genom diskriminering, statlig repression och tillslag mot misstänkta uiguriska separatister.

---

² Se även Human Rights Watch: "Eradicating Ideological Viruses": China's Campaign of Repression Against Xinjiang's Muslims, 2018-07-30, Lifos 41969, sid 75 för fler exempel.

När det gäller situationen utanför Xinjiang finns uppgifter om uigurer som vistats temporärt i övriga Kina och som har tvingats att återvända till sina hemorter i Xinjiang och där blivit föremål för internering. Dessutom finns en sannolikt mycket liten grupp av uigurer som sedan lång tid är etablerade i övriga Kina och det kan finnas anledning att tydligt skilja denna grupp från övriga. Detta förefaller dock inte utgöra ett effektivt skydd mot att återsändas till Xinjiang. Kinesiska myndigheter agerar, till synes utan anledning, för att förmå individer och grupper av individer att återvända till Xinjiang. Det föreligger inga uppgifter om att andra än uigurer har skickats från övriga Kina till Xinjiang och internerats i omskolningsläger.

Den slutliga politiska målsättningen förefaller vara att genom påtvingad assimilering omstöpa andra kulturella och religiösa identiteter och i förlängningen eliminera till kommunistpartiet alternativa auktoriteter.³

Det finns uppgifter om att personer tillhörande de turk-muslimska minoriteterna i Kina i relativt stort antal anslutit sig till våldsbejakande islamistiska organisationer i exempelvis Syrien.⁴

Rättslig bedömning

Det bör till en början observeras att inte alla personer tillhörande nu aktuella turk-muslimska grupper är medborgare i Kina. Det finns också personer med turk-muslimskt ursprung i Xinjiang som inte är medborgare i Kina. Den sökandes medborgarskap måste därför utredas noga. Inte heller har alla uigurer eller andra turk-muslimer från Kina haft sin hemvist i Xinjiang. Det är alltså viktigt att den sökande kan göra sannolikt att han eller hon är medborgare i Kina och även kan göra sin hemvist i Kina sannolik.⁵

Situationen i Xinjiang präglas av att muslimsk religionsutövning i praktiken är förbjuden och av att man som uigur eller som tillhörande annan turk-muslimsk folkgrupp med hemvist i Xinjiang, löper en risk att på ett närmast godtyckligt sätt gripas och utan rättegång placeras i omskolningsläger även för obetydliga förseelser eller för handlingar som enligt svensk rättsuppfattning inte får föranleda myndighetsingripande. Särskilt bör uppmärksammas att vistelse i utlandet kan föranleda placering i omskolningsläger.

³ Den kinesiska statens uppgivna syften och metoder framgår i en artikel i *China Daily* 2018-10-17:

<http://www.chinadaily.com.cn/a/201810/17/WS5bc68c76a310eff303282c6f.html> (Hämtad 2018-11-13)

⁴ Se härom t. ex. Long War Journal 2017-05-03: *Suicide bombings detail Turkistan Islamic Party's Role in Syria*, <https://www.longwarjournal.org/archives/2017/05/suicide-bombings-detail-turkistan-islamic-partys-role-in-syria.php> (Hämtad 2018-11-13)

⁵ Se SR 30/2017 *Rättsligt ställningstagande angående begreppet hemvist i asylärenden*.

Förhållandena, som av tillgänglig rapportering att döma råder i omskolningslägren i provinsen Xinjiang, nämligen att man som intagen är frihetsberövad utan rättegång samt förekomsten av tortyr och andra allvarliga former av fysiska och psykiska bestraffningar, är sådana, att den som gjort sannolikt att han eller hon, på grund av sin tillhörighet till en viss folkgrupp eller på grund av sin religiösa eller politiska uppfattning, vid en återkomst till Kina löper risk att placeras i ett sådant läger, är att anse som flykting.

Det finns även risk att utsättas för andra typer av ingripanden än att placeras i omskolningsläger, t. ex. genom diskriminering, statlig repression och tillslag mot misstänkta uiguriska separatister, som kan medföra att en asylsökande är att anse som flykting.

Migrationsverket bedömer att det är sannolikt att en asylsökande från Kina som är muslim och uigur eller tillhör någon annan turkisk folkgrupp, samt har haft sin hemvist i provinsen Xinjiang i Kina, i normalfallet riskerar att placeras i omskolningsläger eller att utsättas för andra typer av ingripanden. Eftersom grunden för detta är personens tillhörighet till viss folkgrupp eller personens religiösa eller (tillskrivna) politiska uppfattning, är personen att anse som flykting.

En asylsökande från Kina som tillhör någon av dessa folkgrupper och som är muslim, men som inte har haft sin hemvist i Xinjiang, löper sannolikt en något mindre, men ej försumbar risk att utsättas för förföljelse.

Undantag från denna bedömning bör göras beträffande personer som sannolikt har goda kontakter med den kinesiska staten.

En flykting eller alternativt skyddsbehövande är, enligt 4 kap. 2 b-c §§ utlänningslagen utesluten från skydd om det finns synnerlig anledning att anta att han eller hon och gjort sig skyldig till bland annat brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten.

Mot bakgrund av föreliggande uppgifter om att personer från turk-muslimska minoriteter i Kina har anslutit sig till våldsbejakande islamistiska organisationer, måste frågan om uteslutande utredas noga i de enskilda ärendena. Särskilt viktiga blir då frågorna om resväg till Sverige och vistelse i tredje land innan ankomsten till Sverige.

Något internflyktsalternativ för den som riskerar skyddsgrundande behandling av den kinesiska staten kan inte anses föreligga i Kina.

Det som framgår av redovisad landinformation kan utgöra en sådan ny omständighet som kan ligga till grund för att bevilja ny prövning enligt 12 kap. 19 § utlänningslagen.

Tidigare meddelad kommentar den 18 mars 2013 angående vissa grupper med anknytning till Kina och den rättsliga kommentaren SR 33/2018 upphävs härmed.

Rättschef